

1. אבינו הנאור והמקודש גרטימוס היה מארץ הליקים על פי מוצאו ומגיל רך הוקדש לאל על ידי הוריו, שהיו בוצרים, ומילדותו חונך במנזר () למשמעת הנזירית. אחרי שהתבגר, אפוא, ומעלותיו התחזקו עם הזמן והנסיון והגיעו לרמה עליונה, קודם הוא פרש למקומות השוממים ביותר בארצו ותוך כדי שמוש בצמחי בר למחיתו, והדגמת כושרו במאבקים רבים עם רוחות הרשע, כך התמודד זמן מה בעמל וביגיעות אין ספור והוכיח את עצמו כמנצח. אחר-כך, מנוע על ידי אהבת האל, ובדחף להקדם מתחילה לתחילה, הוא בא לירושלימה, ואחרי שהשתחוה למקומות הקדושים והנערצים, ירד לירדן ושהה במדבר שסביב לים המוות בדרשו אחרי חילי ההתבודדות. בזמן הכנס העולמי בחלקדון, יחד עם שאר המתבודדים במדבר הוא בא תחת השפעת התורה הרעה וההסתה חדרת ההגיון של האפוסוכיסטים אבל בהדרכת האב הגדול אבתימיוס הוא שוכנע לתמוך בהגדרה שנקבעה על ידי הכנס העולמי.

2. גרטימוס המהולל הזה הזהיר באור גדול במדבר שליד הירדן ושלה את חיצו הסגולות לכל כוון: וקודם עשה זמן ממושך במדבר סביב לים המוות יחד עם מתבודדים קדושים אחרים, וחיכה את מעלותיהם הטובות, וכמו המתארים את מראה הדברים בהפרזה, לקח מכל אחד פאר אחר, והכניס את כולם לנפשו האחת שלו ומכלם התקין בשלמות מירבית דמות אחת של סגולה, וכך בסגופיו הארוכים חונך את עצמו וסיהר את לבו במידה מתאימה בקרבה לאל, וכך הוצג על ידי האל כמייסד ופטרונו של מדבר הירדן. שם, אחרי שיסד לאורה מפורסמת מאד, הקים במרכז קונוביון וחוקק תקנה, שהמתחילים לישבו בקונוביון ויתחנכו לאורח החיים הנזירי, ואילו המושלמים על פי האל, המצטיינים בעמל מרצון, אשר הקדימו את הרבים בצעדיהם מעלה ברוח האל, אלה יתגוררו בתאים, ולהם הוא נתן תקנון כזה, שכל אחד מהם יישב בשקט בתא שלו חמישה ימים בשבוע בלי לאכול שום דבר אחר, חוץ מלחם, מים ותמרים, ואילו בשבת וביום ראשון יבוא (כל מתבודד) לכנסיה. ואחרי שישתתף במיסטריות האלהיות, יאכל בקונוביון אוכל מבושל, תוך כדי לגימת מעט יין, וכלם ביחד היו עורכים את טקס זמירת התהילים בשבת וביום ראשון - ואילו בחמישה הימים האחרים (ציווה ש) יתבודדו בשקט, כאמור.

3. אסור היה להם להדליק מנורה בתא בכלל, או לחמם (משקה), או לאכול אוכל מבושל; אלא היו חסרי כל רכוש ושפלי רוח ושולטים ביצרי הבשר. הם שלטו על הקבה ועל הנאת הגוף, ולא רק זאת, אלא גם נעשו פטורים מרגשות הנפש, מכאב ומכעס ומפחדנות ומשיכחה. "מבעירים תמיד מחשבות וכל התעלות המתרוממת נגד ידיעת האל", כפי שמלמד אותם גרטימוס

* היליחוס לקירילוס אינו אמיתי: הטקסט חובר בלאורה של גרטימוס במחצית השניה של

U. Gregoire

B. Zs.13 (1904)

עמ' 114-135. לעומת זאת שילך לקירילוס חבור אחר, ש. שורץ הוציא ממהדורתו של חילי

אבתימיוס בטענה שאינו אותנטי. אולם פורסם במהדורת *Augustinos Μεγίστων*

12 (1912)

: ראה בתמשך.

עמ' 564-566) ושוב ע"י

הגדול ומדריכם ורועה אותם, לא בכלים של רועה חסר נסיון, אלא אף זהיר למדי. שהרי היתה לו דאגה זו בלבד, הטפול וההתחשבות ב"איש הנסתר שבלב", להצמיח לנפשות כנפיים ולעקור אותן מן העולם ולהגיש אותן מנחה לאל. וגרסימוס, בהיותו נעלה מעל העולם ומתאחד עם הרוח, התאמץ לסחוב כל אחד באמצעות חיי סגולה אל השמים מן החיים האלה, והאבות הכפופים לו נשלטו והודרכו על ידו ברצון ונשאו פרי בהתאם לאיכות ההדרכה. ובכן, בתאים שלהם הם יצרו חבל וסלים; וכל אחד מהם היה מביא בשבת לקוינוביון את פרי עמלו השבועי, וביום ראשון אחר הצהריים היה לוקח את ההספקה השבועית, לחמים ותמרים ונאד אחד של מים, וכך היה חוזר לתאו. ועד כדי כך היו חסרי דאגה לכל הדברים האנושיים, ופשוט מתים לחיים וחיים רק לאל, שלאיש מהם לא היה בתאו דבר מחומרי העולם, חוץ מן הדברים החיוניים האלה, גלימה אחת ואדרת וברדס; ולכל אחד היה בתור מצעים מחצלת אחת וסמיכת טלאים וכר וכד חרט אחד, שבו גם אכל וגם הרטיב את כפות התמרים.

4. גרסימוס נושא האל נתן להם הרגל כזה, להשאיר את התאים פתוחים, כדי שכל אחד מן החברים למאבק יקח את מה שנחוץ לו בלי שאיש ימנע בעדו; ואם בעל התא לא היה בבית, לא התחשב מזה הנצרך, ואפשר היה לראותם חיים כמו השליחים - שהרי למתגוררים במדבר היה לב אחד ונפש אחת - ואיש לא אמר שדבר ממה שהיה לו היה שלו, אלא הכל היה להם משותף. ובין הספורים המסופרים על גרסימוס הגדול, נמסר גם זה, שבאו אליו כמה מן המתבודדים ואמרו לו: "הרשה לנו לעשות לעצמנו (משקה) חם ולאכול אוכל מבושל ולהדליק מנורה כדי לקרוא בעת תפילת הלילה". אך הוא השיב להם: "אם הינכם רוצים לקבל מסך ואוכל מבושל ולקרוא לאור מנורה, כדאי שתהיה בקוינוביון, כי אינני מרשה שזה יקרה כל עוד אני חי".

ובשמעם אנשי יריחו, כי לנזיריו של אבא גרסימוס אורח חיים נהדר כזה, היו באים אליהם כל שבת ויום ראשון ומביאים להם (מזון) לא מעט לסעוד את לבם. אחדים מן האבות הנאבקים, בראותם את החילונים מתקרבים, נהגו להמלט, כי העריכו מעל הכל את ההנזרות (מאוכל), בידיעה שזו אם האפוק, מגרשת את המחשבות השפלות והודפת את כובד התרדמה; שהרי למדו למעשה ולהלכה את סגולות ההנזרות (מאוכל) מן האב המקודש: אכן אומרים שהוא אף גבר על יצר הזללנות, עד כדי כך שמשך כל הזמן שחי בפלשתינה היה צם כל השבוע, ובמשך כל ימי תענית הארבעים היה נשאר ללא מזון, כשהוא מסתפק בלחם הקודש (שקבל) מידי יום ראשון.

5. ספר לי אבא קיריאקוס המתבודד כך: בפעורי, בהשתוקקי להתישב במדבר, באתי ללאורה של אבתימוס הגדול, ואחרי שקבלתי מידיו הקדושות את מדי הנזיר, נשלחתי על ידיו אל גרסימוס שבין הקדושים, וגרסימוס, מכיוון שלא רצה להחזיק בחור צעיר בלאורה שלו, קבל אותי בקוינוביון של הלאורה ועשה אותי משרת של האבות. אחרי שמלאו כבר חמש שנים לחי שם, ב-19 לינואר, ביום ששי לקראת ערב הכנתי את המטבח, ולקראת השעה החמישית של ליל שבת, בהיותי ער ועסוק בנקוי היוקות לאבות, בא אלי פתאום גרסימוס הקדוש ואמר לי: "קום מהיר, קיריאקוס, קשור את הסנדלים שלך ועטה את אדרתך ובוא אחרי". אז קמתי והלכתי אחריו. וכשהינינו בדרך ליריחו, אני אומר לזקן: "אב נכבד, מה הסיבה לריצה זו?" אז אמר לי גרסימוס הגדול: "אבתימוס הקדוש מת".

ואני אמרתי נדהם: "ומאין לך, אבי הנערץ, לדעת זאת על בטוח?" אז השלב הזקן ואמר: "סביב לשעה השלישית של הלילה, בעודי עומד בתפילה, ראיתי את השמים נבקעים וברק אור יוצא ומגיע עד הקרקע: והברק נשאר זמן ארוך כעמוד אור הנראה מן הארץ עד השמים. ומאחר שלא הבנתי את משמעות החזיון והתחננתי לאל לדעת את סיבתו, שמעתי קול משמים אומר: זו נשמתו של אבתימיוס הגדול העולה השמימה. והנה עמוד האור הנראה לאט לאט התרומם מן הקרקע בקול זמירת המנונים מפיות רבים, וכך עלה לשמים, ומכאן אני יודע בבטחה, כי אבתימיוס הגדול מת". ואחרי שהלכנו (לשם), מצאנו שאכן כך הדבר, ואחרי שהשתחווינו וקברנו את שרידיו הנערצים של האב הקדוש, חזרנו על עקבותינו מהללים את האל".

6. כך אפוא קבל גרסימוס נושא האל את ההסד (שקבל) אנטוניוס הגדול, שראה בעיני הנפש את נשמתו של אמון איש ניטריה עולה השמימה, והוא ראה בעיני הראיה הברורה את נשמת אבתימיוס הגדול עולה השמימה: אכן הוא הפך למשכן הרוח הקדושה ולמקדש של האל הלוגוס הבן היחיד ולתא של האל בורא האולם, והליחה בתוכו האלהות האחת והבלתי ניתנת להפרדה, אשר גילתה לו את הדברים המתרחשים בעתיד ורחוק. כך אפוא, אחרי שנשבק יפה והצריך את ה(נזירים) שתחת ידו והאיר אותם, וזרע את זרעי האדיקות בכל המדבר של הירדן, והוכיח את עצמו "כלי בחירה" של המדבר, הוא מסר את נשמתו בידי האל.

7. ספרו (לנו) תלמידיו של אבינו הקדוש גרסימוס, לבאים לבקרים, כפי שמצאנו בעדות הכתובה של אלה ששמעו את הדברים: יום אחד, כשטייל (גרסימוס) לאורך גדת הירדן הקדוש, בא לקראתו אריה שטבל מאד מכף רגלו, שהרי היה לו רטיס מקנה תקוע בו, כך שממנו התנפחה רגלו והתמלאה במוגלה. כשראה האריה את הזקן, אפוא, הראה לו את הרגל הפצועה מן הבסיס התקוע בה, בעודו בוכה לכאורה ומתחנן לעזרתו. כשראה אותו הזקן במצוקה כזאת, התישב ותפס את רגלו, ואחרי שחתך את המקום הוציא את רטיס הקנה עם הרבה נוזלים מוגלתיים, ואחרי שניקה היטב את הפצע וחבש את המקום בחתול, שחרר אותו. אולם האריה לאחר שנרפא לא עזב יותר את הזקן, וכחלמיד אמיתי הלך אחריו בכל מקום שהוא הוביל אותו, כך שהתפעל הזקן מאסירות תודה כה גדולה מצד החיה. ומאז ואילך הזקן פרנס אותו, בהגישו לפניו לחם וקטניות מושרות.

ללאורה או (בשם אחר) - המערות - היה חמור אחד, שהוביל את המים לשימוש הזקנים, שהרי הם שותים את המים מן הירדן הקדוש, והוא רחוק מן הלאורה מיל אחד. ובכך, נהגו האבות להפקיד את החמור לידי האריה, כפי שיובילו וירעהו ליד גדת הירדן.

8. יום אחד, אפוא, כשהחמור רעה, התרחק ממנו האריה מרחק לא קצר, והנה בא גמל מערביה ומצא את החמור ולקח אותו לעצמו, והאריה, שאיבד את החמור. חזר ללאורה נדכה מאד, אל אבא גרסימוס. כשראה אותו הזקן, חשב שהוא טרף את החמור ואמר לו: "אתה אכלת את החמור?" והלה כמו בן אדם עמד והביט כלפי מטה; ואמר לו הזקן: "ליבורך האדון! מעתה תעשה אתה את עבודת החמור". מאז, אפוא, על פי פקודת הזקן, הביא האריה את המים לאבות. ופעם חילל אחד שבא אל הזקן, וראה את האריה מוביל את המים, נתן לזקן שלושה מטבעות זהב לשלם בהם את מחירו של חמור, והאריה שוחרר מן העבדות. ובכך, אחרי זמן מה בא שוב הגמל שלקח את החמור, למכור חיטה בעיר הקדושה, כשהוא מוביל אתו את החמור: ואחרי שעבר את הירדן הקדוש, פגש במקרה את האריה, כשראה אותו הגמל, עזב

את הנאקות וברח; והאריה הפליר את החמור ורץ אליו, תפט בלועו את המושכה, כפי שנהג, ומשך אותו יחד עם שלוש הנאקות, ושמה כי מצא את החמור שאיבד, ושואג באותו זמן, בא אל הזקן; כי הרי הזקן שיער שהאריה טרף אותו. אז השתכנע אבינו הגדול גרסימוס שהאריה הואשם לשוא, ונתן לאריה את השם "ירדן". והאריה בילה חמש שנים עם הזמן, כשהוא מתווה לו חבר בלזני נפרד.

9. כאשר אבינו הגדול גרסימוס, האהוב וזכור לטובה, עטור תהילה האלקית, הסתלק לאדון ונקבר על ידי האבות, רצה האל שהאריה לא למצא בלאורה; אבל אחר זמן קצר בא וחפש את הזקן הקדוש שלו. אבא סבטיוס איש קיליקיה, שהיה ידיד של אבינו הקדוש, גרסימוס, בראותו את האריה אמר לו: "ירדן, הזקן השאיר אותנו יתומים והלך אל האדון; אבל קח-גא, תאכל". אולם האריה לא רצה לאכול, אלא היה מסובב את עיניו הנה והנה בלי הרף ומחפש את הזקן שלו, כשהוא שואג בקול גדול, כי לא ימול לסבול את חסרונו; ואבא סבטיוס ושאר האבות היו מלטפים את רעמתו ואומרים לו: "הלך אבינו לאדון ועזב אותנו". אך למרות דבריהם אלה, לא הצליחו להפטיק את שאגותיו ואת יללותיו; להיפך, כמה שחשבו לרפא אותו ולשנות (את מצב רוחו) במילים, כך הוא התאבל יותר וזעק זעקות רמות יותר והרבה את קינתו, כשהוא מפגין בקולות ובמראה פניו ועיניו את הכאב שהרגיש, בגלל שלא ראה את גרסימוס הקדוש. אז אמר לו אבא סבטיוס: "בוא אתי, אם אינך מאמין לנו, וראה לך איפה שוכב הזקן שלנו". ולקח אותו והובילו למקום בו קברוהו: היה רחוק מן הכנסיה כחצי מיל. ועמד אבא סבטיוס על הקבר של אבינו הקדוש גרסימוס וקד קידה. ובכו, כשהיה האריה איך הוא קד קידה על קברו של הזקן הקדוש, ובוכה, גם הוא השתחוה על הארץ, כשהוא חובט את ראשו בחוזקה ושואג, וכך מיד מת על הקבר. וכל זה קרה, לא משום שלאריה נפש בעלת הגיון, אלא כפי רצה האל להלל את מהלליו, לא רק בחיים האלה אלא גם אהרי המוות, ולהראות לנו מה גדולה היתה כניעת החיות כלפי אדם, לפני שהוא הפר את הצו וגורש מתענוגי גן העדן.

10. מותו של אבינו גרסימוס היה בחמישי למרט באינדיקטיון ה-13, בתחילת מלכותו של זנון (475). הוא השאיר אחריו כילורשי ראשות המנזר בסיליוס וסטפנוס, אחיו בבשר, אשר מתו אחרי שקנהיגו את הקהילה במשך שש שנים (481), וכך על פי בוזירונס של כל האבות, משל את צאנו של גרסימוס הגדול אבגניוס המבורך פי שלוש. ואהרי שהלה רעה (את צאן מרעיתו) יפה ובאורה חביב לאל במשך 45 שנה וארבעה חודשים, ב-19 לחודש אוגוסט של האינדיקטיון תרביעי (526), אחרי שהיה לנביא והתברך בחסדים אלהים, נרדם בויק המשחח ישו אלהינו, לו התהילה לעולמי עולמים - אמן.

חיל גרסימוס נאח ספרוניוס (עמ' 12-23).

נובע נן הקודס. ספרוניוס, המכיר כנראה את המקום, מאשר את שני הנתונים. המרחק מן המנזר לירדן (פחות ממיל אחד, פרק 6 עמ' 16) והמרחק בין הכנסיה לקבר גרסימוס (כחצי מיל, פרק 16 עמ' 22) ומוסיף נתון מעניין אחד, שהתאים של הלאורה היו לא פחות מ-70 (פרק 7 עמ' 16).

זהו טאפרוניוס הפטריארך הירושלמי (מת 638). אבל החבור הבא (עמ' 24-26), שהינו תקציר של הקודם, מיחס אותו ל"טופרונים היועה של בני ירושלים, שכתב... את חילו (של גרסימוס) בזמן שקונסטנטינוס, המכונה פוגופטוס, נכדו של הרקליוס, ישב על כס המלכות" - פוגונטוס מת ב-685 כך שנסתבר שהיחוס לטפרוניוס הפטריארך אינו כשורה.

עמ' 27-39: נאום על גרסימוס מאת קונסטנטינוס אקרופוליטס - מאוחר.

עמ' 40-45: קטעים מחיל אבתלימוס מאת קירילוס, על גרסימוס.

פרק 77 דומה מאד, אך לא זהה, לטוף פרק 27, עמ' 44-45 במהדורת שורץ.

פרקים 89-93: דומים לפרקים 2-4 בעמ' 2-5 וגם לקטעים שפלוטן פרסם בנספח לטפרו על קירילוס (עמ' 228-230): זה היה לפי שורץ שרבו של הומר לא אותנטי והוא הוציא אותו מחיל אבתלימוס במהדורתו: אבל קטעים אלה נמצאים בין פרק 31 ל-32 במהדורת אוגוסטינוס ב-

פרק 104: דומה לפרק 38 של חיל אבתלימוס, עמ' 56-57 במהדורת שורץ.

פרק 120: חוק מפויק 40 עמ' 60 במהדורת שורץ.

(1) חיל אבתלימוס במהדורת שורץ כלל גם קטע שפלוטין פירסם ושורץ הוציא.

(2) חיל אבתלימוס דומים אך לא זהים למהדורת שורץ וזה הטקסט שניליו מתבסס קולקלידס.

(3) חיל גרסימוס מאת קירילוס (פטאודו) ספור נפרד.